

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Quòd vita contempliua est perfectior, & tempore posterior, quàm actiua.
Cap. xlj.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

tantam aliorum necessitatibus inferuimus. Est ergo vita actiua prior generatione, & tempore, quia minoris perfectionis, & meriti, ut sic paulatim, ut ordinatè procederet in eo, quod perfectissimum est, finiamus, & in eo quod medium est, profequamur, sed in infimo, & minoris perfectionis gradu humiliter inchoemus. Atque ad eò omnes, qui itinera vite spiritualis peragunt; illius prouerbialis sententiæ memores: Substantia festinata minuetur; quæ autè paulatim colligitur manu, multiplicabitur, nolint ex vita mundana ad perfectissimas statim actiones Ecclesiæ saltare, sed prius per vitam actiuam dilecta sua purgent, & arcem cordis à vitii tyrannicè possessam expagnet; prius prauis affectibus imperent; corporis & sensuum desideria cohibeant, virtutes ad proprium decorè necessarias comparent, senioribus deferant, fratres in ministeriis temporalibus iuuent; imbecillioribus & ægrotis inferuiant, se ipsos deiciant, & sub modio humilitatis abscondant: & sic à vitii mūdāt, mortificatione dolati, & virtutibus præparati, securè viā purissimæ contemplationis captabūt, & ad altissimam ministeria animarum assurgent. Qui enim nō ita procedūt, post longum tempus in contemplatione, & Ecclesiasticis ministeriis emensum, impatientes, iracundi, superbi, & aliis vitii operi reperiuntur. Ac propterea nec vitam actiuam, nec contemplatiuam, nec ex utroque mistam habēt, sed supra arenam molem ædificationis extruūt, ex quo nihil aliud potest separari, nisi aut nullus profectus, aut certa, miserabilisque ruina.

Quod vita contemplatiua est perfectior, & tempore posterior quàm actiua.

CAPVT XLI.

EXPLICATA superiori capite minori vite actiue perfectione, ac pulchritudine, nunc ratio diligētè inquirat, in quo maior vite contemplatiue perfectio, & pulchritudo consistat. Cuius rei non vnā, sed plurimas esse causas, nō tantū sãcti Ecclesiæ patres, fidei, & sapientiæ supernaturalis splendore illustrati, verum etiā Aristoteles ipse fulens lumine naturali, cognouit. Tanta est enim rationis vis, ut qui ratione ducuntur, & ad iudicandū de rebus, non sensibus permouentur, ea, quæ secūdū rationem sunt, facillè sibi persuadeant. Rationes ergo vtriusque scholæ, tam Philosophicæ, quàm Christianæ, hic in vnum congeramus, ut nobis elucescat, cuius dignitatē veniamur, vite contemplatiue perfectio. Et primò certū est, eam vitam spirituales esse præstantiorē, cuius perfectior est operatio, Deo gratior, ac nobis, qui huius mūdi vitā sectamur, vtilior. Hoc autem habent vite contemplatiue functiones, si cum actionibus vite actiue cōferantur. Sunt perfectiores, quia actus sunt nostræ intelligentiæ, & voluntatis, quibus, & diuinam naturam contemplamur, & eam ingēti charitatis amore profequimur, & vitam illam cælestē imitamur, quæ est nostrorum laborum scopus, ac Dei ipsius, beata possessio. Quod si illæ actiones sunt perfectiores (vniuersa Philosophia attestante) quæ versantur circa obiectum excellentius, non dubium: quin consideratio, & dilectio Dei, actiones exteriores superent, quibus, aut corporalibus, proximorum miseris consulimus, aut nos ipsos in officio continemus. Verissimè igitur Gregorius oculo dextro vitam cōtemplatiuam assimilat. Duæ quippe vite (inquit) actiua videlicet, & cōtemplatiua, cum conferuantur in mēte, quasi duo oculi habēt in facie. Dexter namque oculus, vitā cōtemplatiua est; sinister,

A actiua. Rectè quidem. Nam si oculo dextro Deū, sinistro verò creaturas debemus aspicere, contēplatio oculo dextero est, siquidē ea Creatorē nostrū per lumina fidei, & sapientiæ conspiciamus, & actio oculo sinistro, quia nos ipsos ad virtutē redigimus, & fratres nostros in huius vite miseris adiuuamus. Sunt etiā actiones vite cōtemplatiue Deo gratiores, quoniā aut actus charitatis sunt, aut actus charitatis cōprehēdūt. Ad hoc enim, aut mysteria vite, & passionis Christi, aut beneficia diuina, aut Dei nostri perfectiones, aut rem aliā cōtemplamur, ut mens nostra à se ipsa, & ab omnibus creatis resiliat, & in diuinū amorem, atque dulcissimum æterni sponsi cōplexū assurgat. Actus verò charitatis, nō solum acceptor Deo est, sed etiā alios morales actus imperans, & dirigens, facit acceptos, & sine charitate, nihil Deo gratū, & acceptum inuenitur. Dicente Paulo: Si linguis hominū loquar, & Angelorū, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans, aut cymbalū tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas: & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero: nihil mihi prodest. Charitas ergo est, quæ per seipsam Deo gratissima existens, reliquis operibus bonis ad Deū aditum pandit, & ad æternā vitæ meritum ducit. Hanc verò ita contemplatio exercet, ut nō existimetur contemplatio Christiana (quemadmodum Thomas ait) quam diuinus amor non incipit, & idem diuinus amor non terminat. Sunt tādē actiones vite contemplatiue nobis, imò, & suo modo, proximis vtiliores. Nobis quidē, quoniā ad peccata delēda, ad passiones cohibēdas, ad virtutes acquirēdas, ad sæculū, & omnē eius splendorem conculcandū, efficacissimum est orationis contemplationisq; remediū. Ex qua tamquam ex editissima specula, rerum labentū vtilitatem aspiciamus, & rerū æternarum dignitatem aduertimus, cuiusq; presidio ab omnibus malis aufragimus, & vniuersas virtutes actibus internis exercemus, & ad earum exteriores actus, fortè animū, & robustum acquirimus, & diuinū imperamus auxilium. Proximis verò, quoniā cōtemplatio actiones dirigit proximorū gratia susceptas, ad perseuerandū in bonis operibus animat, eis prosperos euentus è throno Cōditoris reportat, & innumera obtinet gratiarū dona, quæ effundantur in proximis. Hæc contemplationis vtilitatē pulchrè Richardus de sancto Victore, his verbis subnotauit. Meritò (inquit) sponserit moner (de anima cōtemplatiua loquēs) ne suscitetur eo quod bene circa proximorū salutē occupatur. Et bona quidē sollicitudo, & turbatio carnalis, sed melior, & sublimior circa plures occupatio, & cura spiritualis, ut potè tã Deo quàm cælestibus ciuibus familiaris, & permanēs, & secura magis. Occupatio quidē exterior primò seruitus est, quia corporis etiā labore perficitur. Interior sollicitudo, & oratio, sublimius atq; dignius officia est. Illa seruit dū ministeriū exhibet, hæc apud Deū meritis & familiaritate obriquet: messes esse multas Dominus dicit, & rogari se monet, ut in eā operarios mittat. Quod maxime perficere præualet anima perfecta, quæ Deo familiaritate deuotionis adheret, hæc modò Deo supplicat, ut in messes operarios mittat, modò, ut in hanc messis gratiā ad operandum vtiliter concedat: huius messis partem occupat actiuus exteriori ministerio, sed cōtemplatiuus totam messem occupat orationis auxilio. Et post pauca. Optimā partē elegit Magdalena, quæ gratiam exercet cōtemplationis, & tamē occu-

patur

Prov. 13.
11.

Arist. 10.
Ethic. ca.
7. & 8.

Gregor. 6.
mor. c. 17.

1. Cor. 13.
1.

D. Tho. 2.
2. q. 180
art. 1.

Richard. in
cant. c. 8.

Patur in parte fororis, vt etiam actiua vite præmio coronetur: in qua pari charitate per præmium meretur. Martha in vno loco corpore laborat circa aliqua, Maria in multis locis charitate circa multa: in Dei enim cõtemplatione, & amore videt omnia, dilatatur ad omnia, comprehendit, & complectitur omnia, ita vt in eius comparatione Martha sollicita dici possit circa pauca. Valde ergo hoc vnum est necessarium, & merito præferendum, in quo, & Deo per amorem anima inhaeret, & omnibus charitatè & sollicitudinè exhibet. Si ergo actiones vite contèplatiuae præstatores sũt, relinquunt eã esse potiorè, què meliora respicit, & excellentioribus obiectis intèdit.

Ex hoc autem principio secunda huius maioris perfectionis causa desumitur. Nam vita contèplatiua competit homini, ex eo tantum, quòd homo est, scilicet intellectus, & volutatis particeps, & Dei notitia atq; amoris capax. At vita actiua conuenit homini, etiam ex eo quòd habet inferiores vires, nõ sibi proprias, sed animalibus rationis expertibus, brutisq; cõmunes. His enim viribus aut facultatibus, munus actionum exteriorum perficitur. Perfectior verò, & sublimior est illa operatio, quam homo communem cum Angelis habet, quam sit illa, cuius vsu ad potètiã corporales, & necessitatè corporum se demittit. Quare, sicut in republica excellentior est gubernatio, qua abiectus homo, sed studiosus, & prudens solet ad quamdam participationem regie dignitatis extolli, & longè superat functiones communes, in quibus alios inferioris notie homines imitatur: ita præstantior est contèplatio, atq; sublimior, qua homo, veluti ad Angelicum munus, & caelestem quamdam dignitatè euehitur; humilior autem exterior operatio, cui insistent, non solum natura: sed labore homo terrenus est, & cù aliis hominibus in sollicitudine, atq; occupatione communicat. De hoc, & similibus, secundum Thomam, dictum est. Homines, & iumenta saluabis, Domine. Illos scilicet, qui vt simplicia quedã, & sancta iumenta Christum in suis membris calefaciunt, & filios Ecclesie sue protectionè sustentat, & bonis operibus iuuant. De contèplatiuis verò subiicitur. In lumine tue videbimus lumen. Nam in lumine fidei, & sapientie in hac peregrinatione, lucè increatam diuinã naturã per speculum in ænigmate vident, quam in patria facie ad faciem sunt visuri, & eius gaudiis sempiternis fruituri.

Et si bonum, quòd diuturnius, eò melius, hinc maior quoq; præstantia vite contèplatiuae cognoscitur, quòd magis diuturna est, quàm actiua, & ex natura sua magis cõtinua, atq; durabilis. Vita enim cõtèplatiua circa Deũ & incorruptibilia versatur: actiua verò circa corruptibilia suas operationes exercet; vnde necesse est, ita cum corruptibilibus corrumpi, atq; transire, & illam cum incorruptibilibus durate, ac permanere. Quamobrem verissima sunt, quæ Gregorius scripsit. Actiua vita cum corpore deficiat. Quis enim in aeterna patria panem esuriẽti porriget, vbi nemo esuriet: Porũ tribuat sitienti, vbi nemo sitit: Quis mortuum sepeliat, vbi nemo moritur? Cum præsentem ergo sæculo vita aufertur actiua. Cõtèplatiua autè hic incipitur, vt in caelesti patria perficiatur: quia amoris ignis, qui hic ardere inchoat, cù ipsum què amat viderit, in amore ipsius amplius ignescit. Et Augustinus breuius numeratis huius mundi miseris, ait, In illo sæculo futuro non erunt ista mala, ergo nec ista ministeria. Sublatis itaq; paupertatis, ægritudinis, & mortis malis, opera ista bona tollenda sunt, siue quorum exercitio, actiua vita nequaquam potest subsistere. Est etiam hæc vita laboriosa, quæ non solum mentem suis curis inquietat, ve-

rum corpus quoque lassitudine, atque labore fatigat: Ideoque Lucas Martham sollicitam, turbatam, latagentem, & stantem inducit. At labor vacationem, & quietem requirit, nec perpetuo tẽpore durate valet. Cõtèplatiua verò est vita tranquilla, quæ nullo labore corporali, sed in otio sancto, & purissima quiete exercetur. Quod Maria rerum terrenarum obliuiscens, & sedens secus pedes Domini, & verba sapiẽtiæ aure cordis excipiens, manifestè designat. Quare diuturnior est, & secundũ suam naturam durabilior. Quã diuturnitatem Dominus astruit, dicens: Actionem aliquando esse à nobis deserendam, & contèplationem numquam auferendam. Quod ita Cassianus intelligit, vt actio, quantum ad substantiam & laborè tollenda sit, licet eius præmium semper, mercedq; permaneat: Contèplatio autem, non solum quo ad præmium, quod in hac vita Deum considerando, & amando meruimus, sed etiam secundum ipsum contèplationis opus est permanens, & in aeterna vita duratura. Huius Patris verba sunt. Nec ergo dixi mercedem boni operis auferendam, dicente eodem Domino, Qui potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigide tantum in nomine discipuli, amè dico, vobis non perdet mercedem suam, sed actionem dico, quam, vel necessitas corporalis, vel impugnatio carnis, seu mundi huius inæqualitas administrare exigit, auferendã. Nam lectionis instantia, vel ieiuniorum afflictio, ad emundationem cordis, & castigationem carnis (quæ si elata fuerit escarũ nimietate, seu mentis incuria, confestim luxuria, atque libidinis aculeis duritatem cordis infestat) in præsentem tantummodo vtiliter exercentur, donec caro concupiscit aduersus spiritum, quæ nonnumquam ab his qui labore nimio, seu ægritudine corporis, seniove defessi sunt, etiam in præsentem videamus auferri, nec ab homine posse iugiter exerceri. Quantò magis ergo hæc in futuro cessabant, eum corruptibile induerit incorruptionem corpusque istud, quod nunc animale est, surrexerit spirituale, & cæperit caro nõ esse iam talis, vt aduersus spiritum concupiscat. Et post pauca de operibus misericordie, quibus proximos iuuamus, ita subiungit. Hæc etiam quæ dicitis, opera pietatis, ac misericordie, necessaria sũt, in hoc tempore, dũ adhuc inæqualis diuersitas dominatur, quorũ ne hic quidẽ expeteretur operatio, nisi inopum, indigentium, infirmorumq; pars maxima redderet, quæ inæqualitate hominum facta est, eorũ scilicet, qui omnibus in commune à Creatore cõcessa sunt, in suos tantum occupant vsus, nec tamè vteda tenuerint. Hactenus Cassianus docuit, qua ratione vita actiua, quãtum ad actionem suam, debeat in caelesti patria cessare: Cõtèplatiua autem hic incipit & velut eibus externas occupationes sustinet, eis se tacite, & prudẽter immisceet, nobis proficiẽtib; proficit, & crescentibus crescit, & dum mortem gustamus, & omnem actionẽ relinquimus, ipsa procedit, & crescit vsque ad perfectum diem, & in illa inaccessibili luce integra, illustris, perfecta quæ perdurat. Est ergo bonum hoc diuturnius, & eo ipso melius, quòd in contèplatione positum inuenitur.

Sed enim aliud huius vite tam diuturnæ perfectionem auget, quòd eximia quadã voluptate, & indicibili delectatione perfuditur. Homo enim suapte natura in eo delectatur, quod sibi maxime congruit, nihil verò a què congruit mētī nõstræ, ac cõtèplatio diuinorũ, quæ est propria nõstra operatio, qua bruta animaria superamus, & ab eorũ vilitate secerimur. Et quis rem à se impensè amatam contèplando, & amando non ingentem voluptatem percipiat? At contèplatio est, cuius auxilio Deũ patrem, spõ-

Lucas 10 41.

Cassian. col. 1. cap. 10. Mat. 10. 41.

1. Cor. 15. 53. Galat. 5. 21.

D. T. ho. 2. 2. q. 18. 1. art. 11. 7. 7.

Greg. 8. 14. in Ezech.

Aug. ser. 27. de verbis Domini.

ho. 2 180

in 8.

Greg. lib. 14. in Ezech.

Cat. 5. 2.

Aug. ser. 27. de verbis Domini.

Bern. ser. 23. in cant.

Laur. in ligno vite tract. de erat. c. 8.

Isa. 32. 18.

Bern. ser. 4. in vigiliis Nativitatis.

sum, & omne bonum nostrum conspicimus, & sanctissimo eius amore calefcimus, magna igitur secum af-feret voluptate. Hinc sancti Ecclesie Patres nomina vite contemplatiue significantia voluptatem sepe in suis scriptis attribuunt. Gregorius ait: Contemplatiua vita amabilis valde dulcedo est, que super semet ipsam animam rapit, caelestia appetit, terrena autem debere esse contemptui ostendit, spiritualia mentis oculis patefacit, corporalia abscondit. Et ad hoc propositum illud canticorum applicat. Ego dormio, & cor meum vigilat. Nam, dum mens ad superna vigilat, & in tanta noua consideratione rerum admirabili ob- stupescit, necesse est, ut rebus mundanis dormiat, & audiendis saeculi vocibus obfuscescat. Et Augustinus Martham alloquens dicit: A te autem, quod elegisti, auferetur, sed bono tuo auferetur, ut quod melius est detur. Auferetur enim a te labor, ut requies detur. Tu nauigas, illa in portu est. Et supra. Intenta erat Martha quomodo pasceret Dominum: intenta Maria, quomodo pasceretur a Domino. A Martha conuiuium Domino parabatur, in cuius conuiuio Maria iam iucundabatur. Bernardus vero propria experientia doctus, quid ait: Est locus (inquit) ubi quiesces, & quietus certitur Deus, locus omnino non iudicis, non magistris, sed sponsi, & qui mihi quidem (nam de aliis nescio) plane cubiculum fit, si quando in illud contigerit introduci, sed heu rara hora, & parua mora: Clare ibi cognoscitur misericordia Domini ab aeterno, & vsq; in aeternum super timentes eum. Et post multa. O vere quietis locus, & quem non immerito cubiculi appellatione censuimus, in quo Deus, non quasi turbatus ira, nec velut dissentus cura prospicitur, sed probatur voluntas eius in eo bona, & bene placens, & perfecta. Visio ista non teret, sed mulcet, inquietam curiositatem non excitat, sed sedat, nec fatigat sensus, sed tranquillat, hic vere quiescit. Tranquillus Deus, tranquillat omnia, & quietum aspiciere, quiescere est. At Laurentius Iustinianus, sic inquit. Merito iucundior est (de vita autem contemplatiua loquitur) quia actiua vita habet sollicitudinem, contemplatiua gaudium sempiternum. In hac acquiritur regnum, in illa percipitur: haec facit pulsare bonorum operum, velut quibusdam manibus, ianuam; ista vocat consummandos in patriam: in hac contemnitur mundus, in ista videbitur Deus. Sedebit (inquit Propheta, de contemplatiuis) populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciae, & in requie opulenta. Haec omnia sanctorum dicta, tot honorificis re- ferta nominibus, quae in vitam contemplatiua qua- drant, qualia sunt, dulcedo, raptus, somnus, requies, portus, conuiuium, locus quietis, sponsi cubiculum, vi- sio mulcens, sedans, atque tranquillans, gaudium sempiternum, regni perceptio, ac notio Dei; Quid nisi incomparabiles diuitias, ineffabilem suauitatem, & supra omnem cogitationem nostram, ingentem mentis voluptatem ostendunt.

Huius etiam delectationis propria, quae ex vita contemplatiua percipitur, magnam afferunt suae perfe- ctionis augmentum. Nam delectationes corporis im- munda sunt, & quia nos sua in moderatione coinqui- nant, & quia sunt ex rebus vilibus abiectisque con- ceptae; periculosa sunt, quae, & animae solent office- re, & corpus ipsum eneruant, atque debilitant; abie- cta sunt, quoniam non propriae hominum aut spiri- tuum, sed hominibus bestisque communes; nullius va- loris sunt, quia omnibus peruia, & tanquam in platea expositae, quas insipientes, stulti, vitiosis moribus corrupti, & denique omnes animantes, siue ratione participant, siue ratione careant, pro libito vsurpant. De hoc delectationum genere optime dixit Bernardus.

A Vilis est, & ad nihilum vtilis huiusmodi consolatio, & (quod magis metuendum est) etiam vere ac salubris consolatio est impeditum. At vita contem- platiua delectatio mundissima est, Nam & magnam munditiam praesupponit, quam vita actiua suis ope- ribus acquisiuit, & minimarum imperfectionum ad- huc manentem ruginam, balneo diuini amoris ab- stergit, & cogitationes, atque affectus saeculares, in- gredientibus caelestibus desideriis amandat, & Deo omnino puritatis auctori nos intellectu affectuque coniungit: qua, anima inebriata nonnumquam etiam vtilissimas occupationes fugit. Expoliaui me, dicens, tunica mea, quomodo induat illa: Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Quo loco Gregorius, a- nimae contemplatiuae munditiam describens, ait. Tu- nica sua sponsa se expoliauit, quia bona exteriora, quibus honorabatur, & onerabatur, abiecit. De qua tunica dicitur Nunc autem qui habet tunicam, ven- dat eam, & emat gladium. Quippe gladium vetera tunica emit, qui pro aeternis temporalia abdicat, & in sancta conuersatione viuens, verbum praedicationis acquirit. De quo dicitur. Et gladium spiritus, quod est verbum Dei. Pedes autem suos spona lauit, quia dum in sancto otio sancta anima viuunt, opera sua stu- diose ad memoriam reducit, & quidquid in eis for- didum examinando deprehendit, lacrymis quoti- dianis, & gemitibus plangit. Pedes itaque lauit, quia praeterita opera, quibus per hunc mundum dissolute ambulauerat, plaxit. Pedes lauit, quia peccata ablaes, lacrymis munda in conspectu dilecti sui apparere concupiuit. Hos pedes iterum inquinare metuit, quia valde sollicita est, ne si in praedicatione ponatur, per terram ambulans, iterum suscipiat, quod dimisit. Idcirco ab otio inuita recedit, quia dum a marinis fluctibus aliena est, quasi in litore posita, securus viuunt. Vide ergo quanta est huius vitae munditia, quae ea timet charitatis ministeria, quibus Ecclesia filiorum suo- rum maculas tergit, ne ipsa leues maculas contrahat, dum alios a peccato purificat. Sed quid mirum, si ex- teriores occupationes timeat, quae cogitationes etiam creaturarum abiecit: Nam illud profecto animabus contemplatiuis congruit. Comederis vetustissima ve- terum, & vetera nouis superuenientibus proicietis. comedunt vetustissima veterum, quando ea cogitat, quae statum innocentiae sapiunt, & peccatum nesciunt, & vetera pro nouis proiciunt, cum saeculi cogitatio- nes, & desideria pro contemplatione rerum caelestium derelinquunt. Huius ergo vitae delectatio purissima est, ubi anima, tamquam in igne purgatur, & ac si in mundo non esset, cogitationibus, & affectibus, vni- uersis rebus mundanis eximitur.

Et eo ipso vitae contemplatiuae delectatio tuta est, atque secunda, quod metem occupationibus tempo- ralibus, & hominum consortio liberat, in quo vi- gent pericula, & tamquam in tutissima arce diuina familiaritatis constituit, ubi est vera suauisque tran- quillitas. Frustra iacetur rete (ut inquit Salomo) ante oculos pennatorum] & in vanum Daemones reti- tendit in rebus terrenis ad capiendos illos, qui omnia terrena contemnit, & ea memoria & affectu dese- retes, ad sola caelestia & aeterna toto desiderio cordis anhelat. Ut enim ait Beda: Facile laqueos, qui in ter- ra tenduntur, cauet, qui pennis virtutum subiectus, conuersationem habet in caelis. Nec mirum sane, quod veri contemplatiui non capiantur, aut dimit- tatur amore, aut appetitu dominandi, aut carnis illece- bris, cum videat in se quotidie possessionem virtutum amicorum Dei dignitatem verissimam, & puras, ac li- bertas voluptates. Sicut enim, qui cibis vescitur pre- tiosis, & delicatis, porcos, & allia, & similia alimeta

refugiunt;

Cat. 5. 3.

Greg. in cant. c. 5.

Luca 22. 36.

Ep. 6. 17.

Genit. 2. 6. 10.

Prou. 1. 17.

Beda in Prou. ad cap. 1.

refugiunt; ita, qui spirituales voluptates experitur, nullo negotio fedas carnis voluptates spernet.

Rom. 14. 27.

Est etiam contemplationis delectatio in primis illustris, atque sublimis, quia similis est voluptatibus ac deliciis patriæ cælestis, quas Beati, ex Dei amore, & visione percipiunt. Regnum quippe Dei non est esca, & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto; & hoc idem, licet non eodem modo, est contemplationis gaudium, quod non esca, & potus efficit, sed perfecta iustitia, pacis abundantia & Spiritus sancti inhabitatio producit. In cælesti patria videbimus Deum, videndo possidebimus, possidendo amabimus, amando fruemur, fruendo laudabimus. Quia beati, qui habitant in domo tua Domine (vt psalmista concinit) in sæcula sæculorū laudabūt te. Et similiter vitam contemplatiuam habentes, & in opere contemplationis se occupantes, Deum, oculis fidei, & sapientiæ conspiciunt, conspiciendo vtrumque tenent, prout in ista mortali vita conceditur; tenendo diligunt, diligendo gaudent, & gaudent ingenti spiritus exultatione perfusi, laudibus, & gratiarum actione concelebrant. Vere illustris, ac nobilis sanctæ contemplationis voluptas, quam non carnis infamis contactus asfert, sed ex spiritali vnione ad Deum, & ex noticia tantorum bonorum afflurgit.

Psal. 88. 5.

Est tandem hæc delectatio valde pretiosa, quia rara est, nec omnibus etiam iustis, & Dei amicis cõcessa. Semper rara in pretio habita sunt, quantus ergo erit huius purissimæ voluptatis valor, cuius haustum Deus post multas lachrymas, post ingentes gemitus post plures annos mortificationis, & sanctorum laborum concedit? Non omnes iusti, imò neque omnes, qui orationi & contemplationi vacant, cellā ingrediuntur vinariam, & ad tponi cubiculum admittuntur: sed licet interdū suauitate aliquam experiantur, longè tamē est ab illis deliciarum cælestiū spiritualis ebrietas. In cuius signum, atq; figurā contiderante Gregorio, arca illa humani generis, animaliuq; custodia, inferius lata describitur, & in cubito consumatur. Quia multi sunt fidelium superbi, auari, raptores, & alius vitii peccatisq; fœdati, quos quia Ecclēsia tolerat, & ratione fidei mēbra mystica agnoscit, in latitudine arce habitat, & in Ecclesiæ gremio cõmoratur. Alij verò, qui modestiā amant, aliena non rapiunt, iniurias æquanimiter tolerat, & diuina mādāta custodiunt: sine vlla cõparatione pauciores sūt, atq; aded, vbi illi vitā agūt, maior arca inuenitur angustia. At qui ita possessa relinquūt, & terrena fastidiāt, inimicos diligāt, carnē dõment, & affectus spiritus, & ratione cohibeāt, vt pennis cõtemplationis ad cælestia saletentur, & spiritus deliciis faciētur, sunt certè paucissimi. Quare meritò Ecclesiæ arca, quæ trecentis cubitis cepit, in vno cubito consumatur. Nā tã paucis habitatoribus, qui instar Angelorum, in terris viuunt, vnus cubitus, & hic in suprema parte positus quietæ habitationi præfigitur. Si ergo hæc spiritalis voluptas, quæ vsq; ad ebrietatē procedat, tam rara est, non erit mirabile, si tam sit desiderabilis, atque pretiosa. De qua illud Iob, non inconuenienter intelligo. Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argētum in commutatione eius: Non conferetur tinctis Indiæ coloribus, nec lapidi Sardonicho pretiosissimo, vel Saphiro. Non adæquabitur ei aurum, vel vitrum, nec commutabuntur pro ea vasa aurī, excelsa, & eminentia non memorabuntur in comparatione eius. Et iure optimo hæc, quæ de sapientiā dicta sunt, huic voluptati adaptantur, quæ & a sapientiā emanat, & sobrios, atque sapientes facit, & multos sæculo ad veram sapientiā extollit.

Greg. 18. 26. in Ezechiel. Genes. 6.

Iob. 28. 15.

A Demum (vt alias vitæ contemplatiuæ perfectiones, nõ tam explicemus, quàm breuiter prælibemus) Hæc vita est magis sibi sufficiens, quia ad vnitatem Dei propius accedens, paucioribus indiget. Vnde cū Martha circa plurima turbatur, Maria in vno solo, quod infinitis partibus illa plurima superabat quietem, & iocunditatem inuenit. Et propter se ipsam amabilis, cū tamen labores vitæ actiuæ, aut propter instantem necessitatem, aut propter assequendā tranquillitatem diligantur. Et hoc dominus subnotauit, dicēs, vnum esse necessarium, scilicet intellectu, & affectu adherere Deo, propter quod reliqua admittenda sunt, & si hoc impediāt, repudiāda. Et sanctus Dauid: Vnam (inquit) petiij à Domino, hanc requirā, vt inhabitē in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Hæc autem rem petendo, quæ est ad Deū pura insolubilisque coniunctio, vniuersa alia vitæ actiuæ ministeria postulabat, quorum præsidio illud vnum tamquam finem assequimur. Est, non in motu, & sollicitudine, sed in quadam quiete, & vacatione consistens. Sicut enim actiuus dicitur: Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ,] ita cõtemplatiuus inculcatur: vacate, & videte, quoniam suauis est Dominus. Et sanctus Ephrem, aperte fateatur, vitam in quiete postam per Mariā fuisse signatam. Hæc Maria (inquit) quietis exemplar extitit, sedens secus pedes Iesu, ipsique soli adherens: quare, & eam laudauit Dominus dicens: Maria optimā partem elegit, quæ non auferetur ab eā.] Cernis, frater, qualis sit mentis tranquillitas, ac quies, cuius possessorem, & ipse laudat Dominus. Hanc, mi frater posside, & delectaberis in Domino tuo, ad pedes eius sedēs, ipsique soli vacans, atque adherens, vt confidenter dicere queas, & tu: Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua.] Si autem vacatio motione potior est, quia hæc propter illam, experitur, non dubium, quin vita contemplatiua sit, quàm actiuæ perfectior. Est etiam vita contemplatiua secundū diuinā, actiuā verò secundū humana. Vnde Augustinus. In principio erat verbum.] Ecce quod Maria audiebat.] Verbum caro factum est.] Ecce cui Martha ministrabat.] Diuina autem humanis præferēda sūt, & in primo, & præcipuo loco collocanda. Est denique ista vita Domini ore laudata, & actiuæ prælatā, quod sanè, vel vnū sufficit, vt eā præstatiore censeamus Maria) dicit ipsa veritas, quæ falli nõ potest.] id est, vita cõtemplatiua, optimam partem elegit, quæ non auferetur ab eā.] Non tu malam, o Martha (inquit Augustinus) sed illa meliorem. Sed vnde meliorem? Quia tu circa multa; illa circa vnum. Præponitur vnum multis: Nõ enim à multis vnum, sed multa ab vno.] Et Ioannes Cassianus, hunc eundem locum copiosè tractans. Videtis (ait) principale bonū in theoria sola, id est, in contemplatione diuina Dominum possuisse. Vnde ceteras virtutes, licet necessarias, & viles pronunciamus, secundo tamen gradu censendas esse decernimus: Quia vniuersa huius vnus parantur obtentu. Dicēs enim Dominus: sollicita es, & turbaris erga plurima; paucis verò opus est, aut etiam vno.] summum bonum, non in actuali, quamuis laudabili opere, & multis fractibus abundant: sed in diuina contemplatione, quæ vere simplex, & vna est, collocavit: paucis opus esse pronuncians ad perfectam beatitudinem, id est, illam theoriam, quæ prius in paucorum seruatur confidatione sanctorum; ad quorum contemplationem conscendens, is, qui adhuc in profectu positus est, ad illud quoque, quod dicitur vnum, id est, Dei solius intuitum, ipso adiunante perueniret, vt scilicet

B vt inhabitē in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Hæc autem rem petendo, quæ est ad Deū pura insolubilisque coniunctio, vniuersa alia vitæ actiuæ ministeria postulabat, quorum præsidio illud vnum tamquam finem assequimur. Est, non in motu, & sollicitudine, sed in quadam quiete, & vacatione consistens. Sicut enim actiuus dicitur: Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ,] ita cõtemplatiuus inculcatur: vacate, & videte, quoniam suauis est Dominus. Et sanctus Ephrem, aperte fateatur, vitam in quiete postam per Mariā fuisse signatam. Hæc Maria (inquit) quietis exemplar extitit, sedens secus pedes Iesu, ipsique soli adherens: quare, & eam laudauit Dominus dicens: Maria optimā partem elegit, quæ non auferetur ab eā.] Cernis, frater, qualis sit mentis tranquillitas, ac quies, cuius possessorem, & ipse laudat Dominus. Hanc, mi frater posside, & delectaberis in Domino tuo, ad pedes eius sedēs, ipsique soli vacans, atque adherens, vt confidenter dicere queas, & tu: Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua.] Si autem vacatio motione potior est, quia hæc propter illam, experitur, non dubium, quin vita contemplatiua sit, quàm actiuæ perfectior. Est etiam vita contemplatiua secundū diuinā, actiuā verò secundū humana. Vnde Augustinus. In principio erat verbum.] Ecce quod Maria audiebat.] Verbum caro factum est.] Ecce cui Martha ministrabat.] Diuina autem humanis præferēda sūt, & in primo, & præcipuo loco collocanda. Est denique ista vita Domini ore laudata, & actiuæ prælatā, quod sanè, vel vnū sufficit, vt eā præstatiore censeamus Maria) dicit ipsa veritas, quæ falli nõ potest.] id est, vita cõtemplatiua, optimam partem elegit, quæ non auferetur ab eā.] Non tu malam, o Martha (inquit Augustinus) sed illa meliorem. Sed vnde meliorem? Quia tu circa multa; illa circa vnum. Præponitur vnum multis: Nõ enim à multis vnum, sed multa ab vno.] Et Ioannes Cassianus, hunc eundem locum copiosè tractans. Videtis (ait) principale bonū in theoria sola, id est, in contemplatione diuina Dominum possuisse. Vnde ceteras virtutes, licet necessarias, & viles pronunciamus, secundo tamen gradu censendas esse decernimus: Quia vniuersa huius vnus parantur obtentu. Dicēs enim Dominus: sollicita es, & turbaris erga plurima; paucis verò opus est, aut etiam vno.] summum bonum, non in actuali, quamuis laudabili opere, & multis fractibus abundant: sed in diuina contemplatione, quæ vere simplex, & vna est, collocavit: paucis opus esse pronuncians ad perfectam beatitudinem, id est, illam theoriam, quæ prius in paucorum seruatur confidatione sanctorum; ad quorum contemplationem conscendens, is, qui adhuc in profectu positus est, ad illud quoque, quod dicitur vnum, id est, Dei solius intuitum, ipso adiunante perueniret, vt scilicet

Luce 10. 42.

Psal. 26. 4.

Prov. 6. 4.

Psal. 4. 5.

C Quia vniuersa huius vnus parantur obtentu. Dicēs enim Dominus: sollicita es, & turbaris erga plurima; paucis verò opus est, aut etiam vno.] summum bonum, non in actuali, quamuis laudabili opere, & multis fractibus abundant: sed in diuina contemplatione, quæ vere simplex, & vna est, collocavit: paucis opus esse pronuncians ad perfectam beatitudinem, id est, illam theoriam, quæ prius in paucorum seruatur confidatione sanctorum; ad quorum contemplationem conscendens, is, qui adhuc in profectu positus est, ad illud quoque, quod dicitur vnum, id est, Dei solius intuitum, ipso adiunante perueniret, vt scilicet

epherem co patientia, 29. 28. summat. sacul. ad finem.

Luce 10. 42.

Psal. 62. 9.

D Est denique ista vita Domini ore laudata, & actiuæ prælatā, quod sanè, vel vnū sufficit, vt eā præstatiore censeamus Maria) dicit ipsa veritas, quæ falli nõ potest.] id est, vita cõtemplatiua, optimam partem elegit, quæ non auferetur ab eā.] Non tu malam, o Martha (inquit Augustinus) sed illa meliorem. Sed vnde meliorem? Quia tu circa multa; illa circa vnum. Præponitur vnum multis: Nõ enim à multis vnum, sed multa ab vno.] Et Ioannes Cassianus, hunc eundem locum copiosè tractans. Videtis (ait) principale bonū in theoria sola, id est, in contemplatione diuina Dominum possuisse. Vnde ceteras virtutes, licet necessarias, & viles pronunciamus, secundo tamen gradu censendas esse decernimus: Quia vniuersa huius vnus parantur obtentu. Dicēs enim Dominus: sollicita es, & turbaris erga plurima; paucis verò opus est, aut etiam vno.] summum bonum, non in actuali, quamuis laudabili opere, & multis fractibus abundant: sed in diuina contemplatione, quæ vere simplex, & vna est, collocavit: paucis opus esse pronuncians ad perfectam beatitudinem, id est, illam theoriam, quæ prius in paucorum seruatur confidatione sanctorum; ad quorum contemplationem conscendens, is, qui adhuc in profectu positus est, ad illud quoque, quod dicitur vnum, id est, Dei solius intuitum, ipso adiunante perueniret, vt scilicet

Aug. ser. 27. de verbis dom.

Aug. ibid.

Cass. col. 1. c. 8.

E ad illud quoque, quod dicitur vnum, id est, Dei solius intuitum, ipso adiunante perueniret, vt scilicet

etiam

etiam Sanctorum actus, ac ministeria mirifica supergressus. solius Dei iam pulchritudine, scientiaque pacatur.] Dominus ergo loquens, & vitam contemplatricem actiue preferens, nullum ambigendi locum reliquit, quin stabile, & fixum habeamus, harum duarum partium contemplatiuam esse meliorem, quae nos a multitudine abstrahit, in qua turbatio est, & vni scilicet Deo, in quo est summa tranquillitas, principio nostro, finique coniungit.

Cum ergo vita contemplatiua perfectior sit, atque praestantior, non statim a quoquam, (vt diximus) arripienda est: sed post vitam actiuam excolenda, & amplexanda. Nam animus studiosa actione paratus, vitis ac prauis affectionibus emundatus, virtutibus excultus, & ad amorem quietis & tranquillitatis affectus, non temerarie, nec praesumptuose diuinis mysteriis considerandis, & diligendis se ingerit, & mirifice consideratione, & amore caelestium, interiorem auget puritatem. Qui autem absque huiusmodi preparatione, & mentis emundatione in adyta sanctorum arcanorum irrumpit, tantum abest, vt in vita contemplatiua proficiat, quod potius, vt superbus, & arrogans, non sine Domini indignatione, foras eicietur, & caecitate, ac duricie mentis, tamquam suae temeritatis poena muldabitur.

Quod vita mista est duabus aliis dignitate prior.

CAPVT XXXXII.

MISTA est quidem vita contemplatiua perfectio, quam tam eximie proprietates illustrant: sed non est maxima eorum graduum vita spiritualis, ad quos vir religiosus potest ascendere; Cum maior sit vita, mista praestantia, atque sublimitas. Cuius splendorem volentes aperire, non, vt inaniter efferamur, sed vt strenue laborantes, secundum nostram vocationem viuamus; iam in ipso orationis principio succumbimus, & eius status magnitudine explicare erubescimus, cuius numero tantum, non merito fuimus haecenus professores: Nisi tu Domine, paruulorum Pater, atque insipientium Doctor, nostram erubescenciam, submoueas, ex vitae propria tepiditate coceptam, & calamum, quem reatus conscientiae ligat, aliquantula obliuione assiduae tepiditatis meae, & recordatione misericordiae tuae, ac dulcedine tuae benignitatis expedias. Sed ne stylus cum timore & cunctatione procedat, illud in primis nosse oportet, cum dicimus vitam mistam esse contemplatiua potiorem, nos Christum minime habere contrarium, perspicue proclamantem, Mariam typum utique vitae contemplatiuae, meliorem partem, aut potius, (vt habet Latina exemplaria) optimam, elegisse. Na (vt docte notauit Cardinalis Thomas Caietanus) Martha & Mariae comparatio, partis cum parte, id est, vitae actiuae, & contemplatiuae, comparatio est, non vitae contemplatiuae cum toto, id est, cum vita Apostolica, & mista, collatio. Huius enim Christus in hoc colloquio cum sororibus habito, nullam mentionem fecit quia non erat necessarium. Martha quippe operibus hospitalitatis sollicita, atque turbata, typum vitae actiuae pure gerebat, & Maria secus pedes Domini quiescens, vitam contemplatiuae partes agebat. Harum autem duarum partium Maria optimam partem elegit; sed ista parte optima multo melius est totum, id est, integra, & perfecta vita Apostolica contemplationem colens, & perfectissima actionem, atque om-

Caiet. in
Luce. 10.
c. 21.
181. ar. 1.

nino spiritualem exercens. Saluator ergo noster vitam contemplatiuam, comparatione actiuae optimam vocans, actiuae praetulit: sed vitae mistae amplioris perfectionis priuilegium non ademit.

Et sane tantum abest, vt in hoc dicto quo vitam mistam contemplatiuae preferimus, Dominum habeamus aduersarium, quod potius cum exemplo suae vitae sanctissimae, & spiritu veritatis, quo Ecclesiae patres afflauit, habemus huius doctrinae, qua astruimus, fidelissimum ducem, atque patronum. Sancti enim patres manifeste in hac sententia sunt, vt contemplatiuae mistam, & vtrumque opus comprehendente, anteponeat: quorum aliquos non grauabor in medium adducere. Horum primus sit Hieronymus, illum solum omnino perfectum existimans, qui vtrumque opus

Marthae atque Mariae in vnam eandemque viuendi rationem conuertere copulare. Is, (ait) vere: & non ex parte perfectus est, qui, & in eremo squalorem solitudinis, & in cenobio infirmitates fratrum aequali magnanimitate sustinet. Et ideo in vtraque professione per omnia consummatum inuenire difficile est: quia nec anachoreta contemptum, ac priuationem materialium rerum, nec cenobita theoricam ad intergrum potest assequi puritatem. Similia profus habet Cassianus, haec statim subdit. Qui ita erant in vtraque

professione perfecti, vt cum, vltra omnes eremi ac colas secedentes, insatiabiliter secreto solitudinis pascerentur, quantumque in ipsis erat, nequaquam inquirerent humana consortia: tamen ita frequentia ac fragilitatem ad se concurrentium sustinebant, vt cum ad eos visitationis, vel perfectus gratia, innumera fratrum multitudo conflueret, tam iugem penes susceptionis inquietudinem immobili patientia tolerant, nihil aliud, vel didicisse, vel exercuisse omnium vitae suae tempore crederentur, quam, vt communibus tantum aduenientium officiis deseruissent. Atque ex his duobus patribus solum habemus illam omnimodam secessionem, qua puri contemplatiui omnia humana deserunt, & sibi solis in perpetua quadam tranquillitate consistunt, non esse vitam Ecclesiae (si rerum naturam inspicimus) vsquequaque perfectam: sed illam potius, quae actioni, & contemplationi vacat: & vt proximis etiam sit utilis, simul cum perfecta contemplatione, curam etiam rerum humanarum, aut potius diuinarum ad proximos pertinentium amplectitur.

Sed multo clarius & euidentius loquitur Augustinus, statum clericale monachorum professioni preferens; in quo & vitam mistam (quae clericorum est, vt supra diximus, praesertim regularium) vitam monachorum, id est, contemplatiuae praeponeit. Vnde in epistola ad Aurelium, quoddam vulgare & insipientium dictum deplorans, quod malus monachus bonus clericus est, haec sanctissimus Pater verba subiecit. Nimis dolendum, si ad tam ruinofam superbiam monachos surrigamus, & tam graui contumelia clericos dignos putemus, in quorum numero sumus, cum aliquando etiam bonus monachus vix bonum clericum faciat, si adit ei sufficiens coniunctio, & tamen desit instructio necessaria, aut personae regularis integritas. Et rursus in alia epistola ad Valerium. Cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore, difficilius, laboriosius, periculosius Episcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio, sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator iubet. Ex his certe locis, non id colligimus (quod Thomas verat) Ita-

Hier. in
conf. c. 3.
n. illud.
Bonum est
viro c. 1.

Asia.
1. 19. c. 9.

Aug. epist.
76.

Aug. epist.
138.